

Cauza C-215/21

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

6 aprilie 2021

Instanța de trimitere:

Juzgado de Primera Instancia n.º 2 de Las Palmas de Gran Canaria
(Spania)

Data deciziei de trimitere:

12 martie 2021

Reclamantă:

Zulima

Pârâtă:

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U.

[omissis]

ORDONANȚĂ

**DE SESIZARE CU TITLU PRELIMINAR A CURȚII DE JUSTIȚIE A
UNIUNII EUROPENE**

[omissis] [identificarea procedurii, a instanței de trimitere și a părților]

SITUAȚIA DE FAPT

ÎN PRIMUL RÂND. - Prezenta instanță a fost sesizată cu o acțiune formulată în cadrul unei proceduri ordinare de doamna Zulima împotriva societății comerciale SERVICIOS PRESCRIPTOR Y MEDIOS DE PAGOS E.F.C. S.A.U. (fosta EVOFINANCE E.F.C. S.A.U.), prin care aceasta dintâi exercita o ACȚIUNE ÎN ANULAREA CONTRACTULUI DE FACILITATE DE CREDIT ȘI O ACȚIUNE ÎN PLATĂ, susținând, în temeiul *articolului 2 litera (b) din Directiva*

93/13/CEE a Consiliului, că își desfășoară activitatea într-un alt domeniu decât cel al activității sale comerciale sau profesionale și că are calitatea de consumator.

În cerere se solicita pronunțarea unei hotărâri prin care să se CONSTATE nulitatea contractului de credit *revolving* încheiat la data de 21 septembrie 2016 între reclamantă și societatea comercială pârâtă Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U, ca urmare a caracterului său cămătăresc. Se solicita OBLIGAREA entității pârâte la restituirea diferenței dintre capitalul împrumutat efectiv și suma plătită în realitate, care [OR 2] depășește capitalul împrumutat în temeiul contractului menționat, incluzând atât dobânzile remuneratorii și comisioanele, cât și ratele exigibile împreună cu dobânzile legale, toate acestea urmând a fi stabilite cu ocazia executării hotărârii și a obligației la plata cheltuielilor de judecată. Se exercită de asemenea o acțiune în anularea condițiilor contractuale generale referitoare la clauza privind dobânzile remuneratorii, ca urmare a lipsei transparenței acestora, în temeiul directivelor europene și a legislației care le transpune.

ÎN AL DOILEA RÂND. - [omissis] [considerații procedurale de drept național]

[omissis] [P]ârâta a depus un înscris prin care a solicitat clasarea procedurii ca urmare a satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor formulate prin acțiune în temeiul articolului 22 din *Ley de Enjuiciamiento Civil (Codul de procedură civilă, denumit în continuare „LEC”)*, susținând că a procedat la desființarea/rezilierea/anularea contractului, că clientul nu poate efectua nicio operațiune cu cardul, de asemenea că s-a anulat soldul datorat cu titlu de dobânzi și comisioane, arătând în ultimul rând că suma achitată în plus de reclamantă, care trebuie restituită, este de 326,04 euro; în sfârșit, pârâta a solicitat să nu fie obligată la plata cheltuielilor de judecată în temeiul articolului 22 din *LEC*.

ÎN AL TREILEA RÂND. - Prin măsura de organizare a procedurii din 11 septembrie 2020 și în conformitate cu articolul 20 alineatul 3 din *LEC*, s-a admis cererea de clasare a procedurii, ca urmare a faptului că reclamanta nu mai avea interesul legitim de a obține o protecție jurisdicțională efectivă.

Reclamanta a contestat satisfacerea extrajudiciare a pretențiilor invocată de pârâtă, în temeiul argumentelor formulate în înscrisul depus. [Î]n esență, reclamanta susține că, înainte de a introduce acțiunea, a transmis pârâtei o scrisoare de punere în întârziere, căreia nu i s-a dat curs și prin care nu s-a obținut acceptarea pretențiilor; în al doilea rând, reclamanta susține [că] nu există realmente o satisfacere extrajudiciară a pretențiilor, deoarece acestea includeau trei aspecte: constatarea nulității contractului ca urmare a caracterului său cămătăresc, restituirea sumelor încasate în mod nejustificat și plata cheltuielilor de judecată.

Având în vedere opoziția reclamantei, prin măsura de organizare a procedurii din 25 septembrie 2020, părțile au fost convocate la o înfățișare în temeiul articolului 22 alineatul 2 din *LEC*, stabilită la 19 noiembrie 2020.

ÎN AL PATRULEA RÂND. - Cu caracter preliminar formulării prezentei trimiteri preliminare în conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din *Tratatul privind Uniunea Europeană*, cu articolul 267 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* și cu articolul 4 bis din *Legea organică privind puterea judecătorească*, prin ordonanța din 24 noiembrie 2020, s-a dispus audierea părților care s-au înfățișat, luându-se în considerare incidența dreptului Uniunii asupra procedurii, în special, s-a solicitat opinia părților cu privire la interpretarea articolului 6 alineatul (1) și a articolului 7 alineatul (1) din *Directiva 93/13* coroborate cu *articolul 22 din LEC*, referitor la obligarea la plata cheltuielilor de judecată în cazul încetării procedurii ca urmare a satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor sau a rămânerii fără obiect a acțiunii. Reprezentantul legal al reclamantei a prezentat argumente prin care se opune formulării unei cereri de decizie preliminară. Reprezentantul legal al pârâtei nu a prezentat argumente.

ÎN DREPT

[OR 3] ÎN PRIMUL RÂND. - Obiectul litigiului principal

- 1 Prin acțiunea care stă la baza procedurii se solicita pronunțarea unei hotărâri prin care să se CONSTATE nulitatea contractului de credit *revolving* încheiat între părți la 21 septembrie 2016, ca urmare a caracterului cămătăresc al dobânzii convenite prin contractul de împrumut. Prin acțiunea sa, consumatorul exercită cu caracter principal o acțiune în anularea contractului de credit din cauza ratei dobânzii cu caracter de camătă, întemeiată pe legislația spaniolă.
- 2 În același timp se exercită o acțiune prin care se solicita neinclusiunea și/sau anularea condițiilor contractuale generale (clauza privind dobânzile remuneratorii, ca urmare a lipsei de informații și de transparență) în temeiul directivelor europene și al legislației care le transpune.
- 3 [omissis] [reiterarea faptului că reclamanta are calitatea de consumator]
- 4 În termenul stabilit pentru a formula întâmpinare, pârâta a depus un înscris prin care a invocat existența unei satisfaceri extrajudiciare a pretențiilor, susținând că a dat curs pretențiilor formulate de reclamantă, toate acestea în temeiul *articolului 22 din LEC*. Reclamanta s-a opus cererii de constatare a satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor, părțile fiind citate la înfățișarea prevăzută de LEC pentru astfel de situații, în cadrul căreia și-au prezentat argumentele.
- 5 Din argumentele și din dovezile existente la dosar pare să rezulte că a existat realmente o satisfacere extrajudiciară a pretențiilor, având în vedere că pârâta a acceptat să anuleze contractul și să restituie sumele percepute în mod nejustificat. Din dosarul cauzei reiese existența unor puneri în întârziere transmise prin burofax pârâtei în vederea declarării nulității contractului încheiat și a restituirii sumelor încasate în mod nejustificat; pârâta a răspuns la cereri în sensul că nu este

de acord să nu mai aplice dobânda remuneratorie și să restituie sumele încasate în mod nejustificat.

ÎN AL DOILEA RÂND. - Aspectele în discuție în litigiul principal

- 6 În cazul în care se consideră că există o satisfacere extrajudiciară, deoarece pretențiile consumatorului au fost satisfăcute în totalitate, *articolul 22 din LEC* prevede că nu se impune obligarea la plata cheltuielilor de judecată a niciuneia dintre părți.
- 7 Prin urmare, se impune formularea unei întrebări preliminare cu privire la aspectul dacă reglementarea națională prevăzută la *articolul 22 din LEC* pentru situațiile de satisfacere extrajudiciară, atunci când este vorba despre un consumator și în legătură cu neobligarea la plata cheltuielilor de judecată, constituie o încălcare a *articolului 6 alineatul (1) coroborat cu articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13*, toate acestea în cadrul unui litigiu în care un consumator introduce acțiuni în anularea clauzelor abuzive (concret, anularea dobânzilor remuneratorii ca urmare a lipsei de transparentă) și la aspectul dacă satisfacerea extrajudiciară trebuie să fie însoțită de principiul neobligativității și de principiul efectului disuasiv asupra profesionistului și, în consecință, să implice obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.
- 8 Trebuie să se aibă în vedere de asemenea că regimul prevăzut de LEC nu stabilește posibilitatea instanței de a aprecia existența unor puneri în întârziere [OR 4] sau a relei-credințe a profesionistului pârât, pentru a justifica obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată în situațiile de satisfacere extrajudiciară a pretențiilor.

ÎN AL TREILEA RÂND. – Dreptul Uniunii.

- 9 **Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.**

Articolul 6

(1) Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze, în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.

Articolul 7

[(1)]Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în

continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzatori sau furnizori [a se citi „profesioniști”].

10 Al douăzeci și patrulea considerent al Directivei 93/13: „autoritățile judiciare sau administrative din statele membre trebuie să aibă la dispoziție mijloace adecvate și eficiente pentru a împiedica aplicarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii”.

11 Hotărârea Curții din 21 decembrie 2016 (Cauza C-154/15)

„[...] 53. Potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva 93/13, statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într- un contract încheiat cu un consumator de către un profesionist, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator.”

„54. Această dispoziție trebuie considerată ca fiind o normă echivalentă cu normele naționale care au, în cadrul ordinii juridice interne, caracterul unor norme de ordine publică (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 30 mai 2013, Asbeek Brusse și de Man Garabito, C- 488/11, EU:C:2013:341*, punctul 44).”

„56. Date fiind caracterul și importanța interesului public pe care îl constituie protecția consumatorilor, care se găsesc într- o situație de inferioritate în raport cu profesioniștii, Directiva 93/13 impune statelor membre, astfel cum reiese din articolul 7 alineatul (1) din aceasta coroborat cu cel de al douăzeci și patrulea considerent al său, să prevadă mijloace adecvate și eficiente «pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzatori sau furnizori [a se citi „profesioniști”]» (*Hotărârea din 30 aprilie 2014, Kásler și Káslerné Rábai, C- 26/13, EU:C:2014:282*, punctul 78).”

12 Hotărârea Curții (Camera a treia) din 5 decembrie 2013

„[...] 30. În lipsa armonizării mijloacelor procedurale de acțiune aflate la dispoziția asociațiilor pentru protecția consumatorilor în vederea prevenirii utilizării în continuare a clauzelor abuzive atât în interesul consumatorilor, cât și al concurenților, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a stabili astfel de [OR 5] reguli în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite asociațiilor pentru protecția consumatorilor de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea prin analogie *Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C- 415/11, punctul 50, precum și Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C- 565/11, punctul 23 și jurisprudența citată*) [...]”

13 Hotărârea Curții (Camera a patra) din 16 iulie 2020 pronunțată în cauzele conexate C-224/19 și C-259/19

„96. [...] Cu toate acestea, este necesară pronunțarea cu privire la compatibilitatea cu principiul efectivității a obligării consumatorului la plata cheltuielilor aferente unei proceduri în funcție de sumele restituite acestuia, în condițiile în care a obținut câștig de cauză în ceea ce privește caracterul abuziv al clauzei contestate.”

„98. În speță, Directiva 93/13 conferă consumatorului dreptul de a se adresa unei instanțe pentru a se constata caracterul abuziv al unei clauze contractuale și pentru a se înlătura aplicarea acesteia. Or, a face să depindă repartizarea cheltuielilor aferente unei astfel de proceduri doar de sumele plătite în mod nejustificat și a căror restituire se dispune este de natură să descurajeze consumatorul să exercite dreptul menționat, având în vedere cheltuielile pe care o acțiune în justiție le- ar determina (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C- 176/17, EU:C:2018:711*, punctul 69).”

„99. [...] *articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13*, precum și principiul efectivității trebuie interpretate în sensul că se opun unui regim care permite ca o parte din cheltuielile de procedură să fie suportate de consumator în funcție de nivelul sumelor plătite în mod nejustificat care îi sunt restituite în urma constatării nulității unei clauze contractuale din cauza caracterului său abuziv, dat fiind că un astfel de regim creează un obstacol substanțial de natură să descurajeze consumatorii să exercite dreptul la un control jurisdicțional efectiv al caracterului potențial abuziv al unor clauze contractuale precum cel conferit de Directiva 93/13.”

ÎN AL PATRULEA RÂND. - Cadrul juridic național în care se înscrie litigiul principal.

14 Articolul 22 din LEC

„[...] Articolul 22. Încetarea procedurii ca urmare a satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor sau a rămânerii fără obiect a acțiunii.

1. În cazul în care, ca urmare a unor circumstanțe ulterioare acțiunii și cererii reconvenționale, nu mai există un interes legitim pentru obținerea protecției jurisdicționale solicitate, deoarece pretențiile reclamantului și, dacă este cazul, ale pârâtului care a depus cererea reconvențională au fost satisfăcute în afara procedurii sau pentru orice alt motiv, această circumstanță este consemnată și, dacă părțile sunt de acord, grefierul dispune încetarea procedurii, fără a dispune cu privire la plata cheltuielilor de judecată.

2. În cazul în care una dintre părți susține existența unui interes legitim, negând în mod motivat satisfacerea extrajudiciară a pretențiilor sale sau invocând alte argumente, grefierul convoacă părțile, în termen de zece zile, la o înfățișare în fața instanței care va viza doar această chestiune.

[OR 6] La finalul înfățișării, instanța hotărăște prin ordonanță, în următoarele zece zile, dacă se impune sau nu continuarea procedurii, obligând partea care cade în pretenții la plata cheltuielilor de judecată.

3. Ordonanța prin care se dispune continuarea procedurii nu este supusă căilor de atac. Ordonanța prin care se dispune încetarea procedurii poate fi atacată cu apel.

15 Articolul 394 din LEC

1. În procedurile declarative, cheltuielile de judecată stabilite în primă instanță sunt suportate de partea care a căzut în pretenții, cu excepția cazului în care instanța apreciază, și justifică această constatare, că în cauza respectivă existau îndoieli serioase privind situația de fapt sau de drept.

ÎN AL CINCILEA RÂND. – Aspecte privind interpretarea și conformitatea dreptului național cu dreptul Uniunii care sunt relevante pentru pronunțarea unei hotărâri în litigiul principal. Cu privire la cererea de decizie preliminară.

- 16 Trebuie să se stabilească dacă limitarea pe care o permite dreptul procedural național în ceea ce privește neobligarea la plata cheltuielilor de judecată în cazul satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor este compatibilă cu principiul efectivității. Cu alte cuvinte, trebuie să se stabilească dacă norma, ca atare, face imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea judiciară a drepturilor conferite de dreptul Uniunii consumatorilor, deoarece faptul că consumatorul trebuie să suporte costurile financiare ale procesului determinate de comportamentul nelegal al profesionistului constituie o limitare pentru consumatorul căruia i s-a recunoscut un drept; cu atât mai mult în situații precum cea din prezenta cauză, în care există puneri în întârziere adresate profesionistului de către consumator cărora nu li s-a dat curs la momentul respectiv, limitarea constând în obligarea consumatorului să suporte propriile cheltuieli de judecată, ceea ce nu pare rezonabil.
- 17 Directiva 93/13 îi acordă consumatorului dreptul de a se adresa unei instanțe pentru a se constata caracterul abuziv al unei clauze contractuale și pentru a se înlătura aplicarea acesteia. Totuși, condiționarea rezultatului repartizării cheltuielilor de judecată aferente unei proceduri de această natură de comportamentul procesual concret al pârâtului, independent de existența unor puneri în întârziere efectuate de consumator, cărora nu li s-a dat curs, poate descuraja consumatorul să își exercite dreptul respectiv ca urmare a cheltuielilor pe care le implică o acțiune în justiție (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711*, punctul 69).
- 18 Din jurisprudența Curții rezultă că repartizarea cheltuielilor aferente unei proceduri jurisdicționale desfășurate în fața instanțelor judiciare intră în sfera autonomiei procedurale a statelor membre, cu condiția să se respecte principiile echivalenței și efectivității.

Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea dacă obligarea consumatorului la plata cheltuielilor de judecată în cazul satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor, astfel cum se reglementează la *articolul 22 din LEC*, este compatibilă cu principiul efectivității, în special în cazurile în care există puneri în întârziere adresate profesionistului cărora nu li s-a dat curs, ceea ce conduce în mod obligatoriu la necesitatea de a se adresa unei instanțe, cu cheltuielile aferente pentru consumator; toate acestea, având în vedere că atunci când se consideră că există o satisfacere extrajudiciară a pretențiilor, se presupune în esență că au fost acceptate toate pretențiile consumatorului rezultate din caracterul abuziv al clauzei introduse de profesionist. **[OR 7]**

- 19 Aceasta înseamnă că, dacă ne aflăm într-o situație de satisfacere extrajudiciară a pretențiilor sau de rămânere fără obiect a cauzei, reglementată la *articolul 22 din LEC*, în care, după ce a avut loc înfățișarea prevăzută la articolul menționat, se dovedește efectiv existența satisfacerii pretențiilor consumatorului, prin recunoașterea de către profesionist a nulității clauzei contestate, reglementarea procedurală nu impune plata cheltuielilor de judecată, ceea ce înseamnă că consumatorul a trebuit să suporte aceste costuri; în acest scenariu și pentru a nu-l descuraja pe consumator, trebuie să se asigure despăgubirea sa și să nu se aplice articolul 22 din LEC, în măsura în care prevede că satisfacerea extrajudiciară a pretențiilor nu generează cheltuieli de judecată pentru niciuna dintre părți, inclusiv dacă se constată reaua-credință a profesionistului, având în vedere punerile în întârziere adresate de consumator, și să se impună în orice caz plata cheltuielilor de judecată în sarcina instituției financiare pârâte?
- 20 În esență, se solicită să se stabilească dacă, având în vedere principiul neobligativității și principiul efectului disuasiv, consacrate de *Directiva 93/13, articolul 6 alineatul (1) și articolul 7, alineatul (1) din Directiva 93/13* trebuie interpretate în sensul că se opun unui regim care permite ca consumatorul să suporte cheltuielile de judecată în cazul satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor, atunci când profesionistul recunoaște nulitatea unei clauze contractuale ca urmare a caracterului său abuziv. Astfel, din dosarul cauzei rezultă că aplicarea *articolului 22 din LEC* ar putea avea ca efect neobligarea profesionistului la plata integrală a cheltuielilor de judecată, în cazul în care, în esență, se admite în totalitate acțiunea în anularea unei clauze contractuale abuzive formulată de consumator, ca urmare a recunoașterii caracterului abuziv al acesteia de către profesionist, existând de asemenea dovada unor puneri în întârziere în același sens din partea consumatorului, cărora profesionistul nu le-a dat curs, consumatorul fiind astfel nevoit să se adreseze instanțelor, fără să i se recunoască ulterior dreptul la plata cheltuielilor de judecată în cazul satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor sale.
- 21 În sfârșit, reglementarea privind cheltuielile de judecată prevăzută la *articolul 22 din LEC* pare, conform interpretării efectuate de jurisprudența națională și având în vedere lipsa posibilității de a aprecia existența unor circumstanțe speciale care să justifice obligarea pârâtului la plata acestora, să descurajeze consumatorul să introducă o acțiune în anulare dacă trebuie să suporte cheltuielile de judecată în

funcție de comportamentul profesionistului, atunci când acesta alege să satisfacă pe cale extrajudiciară pretențiile consumatorului.

În temeiul argumentelor prezentate anterior,

[omissis]

DISPUNE

Suspendă procedura în această fază procesuală, care este esențială pentru soluționarea litigiului, și sesizează Curtea cu următoarea:

ÎNTREBAREA PRELIMINARĂ:

În cadrul acțiunilor formulate de consumatori împotriva clauzelor abuzive în temeiul Directivei 93/13/CE și în cazul satisfacerii extrajudiciare a pretențiilor, *articolul 22 din LEC* prevede că consumatorii trebuie să suporte cheltuielile de judecată fără să se ia în considerare comportamentul anterior al profesionistului care nu a dat curs punerilor în întârziere. Această reglementare procedurală spaniolă constituie un obstacol semnificativ care poate descuraja consumatorii să exercite dreptul la un control jurisdicțional efectiv cu privire la caracterul potențial abuziv al clauzei contractuale **[OR 8]**, contrar principiului efectivității și *articolului 6 alineatul (1) și articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13?*

[omissis] [formule procedurale finale]